

Foredrag i Husøy i Troms

søndag 1. desember 1974.

(Manuskript, utdrag).

Vi står overfor flere krevende arbeidsoppgaver som vil være av grunnleggende betydning for utviklingen av næringslivet i Nord-Norge og for levevilkårene for folket i denne landsdelen. Stortinget har nylig sluttet seg til Regjeringens melding "Om et utbyggingsprogram for Nord-Norge". Den praktiske gjennomføring av programmet vil nå følge. Regjeringen er midt oppe i vanskelige forhandlinger med andre nasjoner om reguleringen av fisket utenfor Nord-Norges kyster og havområder. Siktepunktet for disse forhandlinger er å sikre grunnlaget for fiskerivirksomhet og bosetting for vår kystbefolkning og verne om fiskeressursene i havet. Regjeringen har videre lagt fram en foreløpig vurdering av tempoet i oljevirkomheten på vår kontinentalsokkel og virkningene av den på vårt samfunn. Også i nord vil oljevirkomhet etter hvert komme i gang. Den reiser en rekke spørsmål for våre fiskerier og for utviklingen av næringsvirksomhet og leveforhold.

På alle disse områder vil Nord-Norges folk stå overfor forandringer og nye utfordringer.

Regjeringen ønsker landsdelens råd om hvordan disse utfordringer skal møtes. Den ønsker nær kontakt med fiskerne, de ansatte i fiskeriindustrien og de mange yrkesutøvere i andre næringer og bransjer som vil bli berørt av utbyggingsprogrammet, fiskerispørsmålene og oljevirkksomheten. En slik nær kontakt mellom Arbeiderpartiet og folket i denne landsdelen har lange tradisjoner. Den har gitt Arbeiderpartiet en sterk posisjon i den politiske virksomhet i Nord-Norge. Den har vært utgangspunktet for den omfattende utbygging av næringsgrunnlaget her, særlig siden en Arbeider-regjering første gang la fram et Nord-Norge-program.

En hovedsvakhet ved Nord-Norges økonomi er fortsatt det ensidige næringsliv og de ustabile arbeidsforhold. Fiske og jordbruk gir ikke muligheter for økt sysselsetting. Usikker fisketilgang skaper skiftende inntektsforhold for fiskerne og ustabile driftsforhold i foredlingsindustrien. Næringslivet er sterkt utadvendt og avhengig av utviklingen og tiltak i andre land. Det gjelder fiskeriene som eksporterer omkring 80% av produksjonen til fremmede markeder. Dette gjelder også en god del av de større industrivirksomheter.

Landsdelskomiteen for Nord-Norge som hadde den nåværende kommunalminister Leif Aune som formann, har antatt at det over en 10-års periode vil trenges gjennomsnittlig 2.000 nye arbeidsplasser pr. år i industrivirksomhet og andre næringer om det skal lykkes å stanse utflyttingen fra landsdelen.

Komiteens vurderinger av muligheter og behov for tiltak har vært utgangspunktet for det nye utbyggingsprogram for Nord-Norge. Programmet har også hatt en inngående behandling rundt i hele landsdelen. Det omfatter tiltak i alle næringer, i samferdsel og i utdanningen. En viktig del av programmet gjelder arbeidet med en langtidsplan for fiskerinæringen. Det tas sikte på å komme i gang med denne tidlig på nyåret 1975. En ferdig plan vil kunne foreligge om 1 til 1½ års tid. I dette arbeide vil Regjeringen ta med representanter for alle ledd i fiskerinæringen: fiskernes organisasjoner og representanter fra tilvirkning, omsetning og foredling.

Utgangspunktet for en langtidsplan for fiskeriene er at ressursgrunnlaget i havet er begrenset. Det må bygges opp en fangstkapasitet og en foredlingsvirksomhet som sørger for en fornuftig utnyttelse av ressursgrunnlaget og en lønnsom videre bearbeiding av ilandbrakt råstoff. Siktemålet må være å skape stabilitet og varig virksomhet i næringen, med sikrere og bedre lønnede arbeidsplasser.

Arbeidsvilkårene i fiskeindustrien står sentralt blant de spørsmål som utbyggingsprogrammet for Nord-Norge og en langtidsplan for fiskeriene må ta seg av. Det haster med å organisere tilvirkningsvirksomheten på en måte som gir arbeiderne i industrien skikkelige arbeidsvilkår og en garantert minstelønn. Fagorganisasjonen vil her spille en viktig rolle. Bedre lagringsmuligheter og dobbelt-

frysing vil kunne hjelpe til å jevne ut foredlingsvirksomheten. Det vil bli gitt økt støtte til forskning og produktutvikling. Fiskarbanken vil medvirke til å bygge ut en fiskeflåte for helårsfiske.

Olje og gass på kontinentalsokkelen utenfor våre kyster er en ny ressurs som setter oss i stand til å skape nye virksomheter på land og i større grad velge utviklingslinjene i vår økonomi. Olje- og gassvirksomheten vil utgjøre en viktig og varig del av vårt næringsliv og vil bli knyttet sammen med en bred forgrening av mange industrielle virksomheter i vårt land. Vi står sannsynligvis overfor en virksomhet som generasjoner framover vil ta del i. Det er foretatt en del geologiske undersøkelser av kontinentalsokkelen nord for den 62. breddegrad, men ingen boring er satt i gang. Det er viktig å få større visshet om det i Nord er utnyttbare forekomster av olje og gass. Det er viktig både for planleggingen av virksomheten i Syd og for den distriktpolitiske samfunnsplanleggingen i Nord. Forekomster av disse ressurser i Nord vil gjøre det lettere å skape de arbeidsplasser som Nord-Norge trenger, både i virksomheter som er i gang og i ny industri. Det vil gi grunnlag for utvidet nordisk samarbeid på Nord-kalotten.

Ingen utvinning vil imidlertid bli satt i gang før en har tilstrekkelig oversikt over forekomster, utarbeidet planer for utnyttelsen av dem og betryggende sikkerhet mot skadevirkninger på fisket. Landsdelens folk må selv være med å klarlegge og treffe de endelige avgjørelser i disse forhold.